

DÜNYA TARİHİNDE SANSÜR UYGULAMALARI VE TÜRKİYE'DE SANSÜR

Gamze AYVA*

GİRİŞ

Demokratik ve özgürlükçü bir toplumun temelini bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin ve bu bağlamda ifade özgürlüğü hakkının korunması oluşturur. İfade özgürlüğü hakkı; ulusal düzenlemelerin yanında uluslararası ve bölgesel nitelikte pek çok düzenleme ile koruma altına alınmıştır.

İfade özgürlüğü hakkı hem ifade sahibinin hem de ifadenin yöneldiği kişilerin özgürlüğüdür. Ulusal ve uluslararası bazı düzenlemeler de ifade özgürlüğü hakkının hangi ifade biçimlerini kapsadığı belirtilmekte. Örneğin; basın özgürlüğü, bilimsel ifade özgürlüğü ve sanatsal ifade özgürlüğü bu kapsamda karşımıza çıkmaktadır. Bu bildirinin konusunu 'sansür' başlığı ile edebiyatta ve sanatta engellenen ifade özgürlüğü; dolayısıyla sanatsal ifade özgürlüğü oluşturmaktadır.

Bildiri de öncelikle 'sansür' kavramını açıklanmaya çalışılacak, sansür kavramının ilk ortaya çıktığı dönemden bugüne dünya sansür tarihinden örnekler verilecek. Bu bağlamda sanatçıların, yayıncıların, diğer ilgililerin ve sanat eserlerinin bu uygulama karşısında ki durumları ele alınacak.

Son olarak, Türkiye' de her dönem genel olarak problemlili olan sanatsal ifade özgürlüğünün engellenmesi yani sansür uygulamalarına AİHS kapsamında değinilecek. Ayrılkçı ifadeler, müstehcen ifadeler ve dine yönelik eleştiriler bakımından sansürlenmiş sanat eserleri incelenecektir.

Bildiri konuya ilişkin genel değerlendirmeleri içeren bir sonuç bölümü ile sona erecektir.

SANSÜR NEDİR?

Toplumsal varoluşun en eski dönemlerinden beri iktidarı korumak adına pek çok baskı mekanizması geliştirilmiştir. Bu yöntemlerden biri de Platon döneminden beri örneğini sık gördüğümüz kitaplara, yazarlara, şairlere, şairlere ve sinema ve televizyona getirilen 'sansür' uygulamasıdır. İster demokratik olsun ister faşist ister güçlü olsun ister zayıf her iktidar muhalefet etmeyen kendi istediği sularda yüzen bir basın istemiştir.

*Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi/Öğrenci

Sansür kelimesinin güncel sözlük anlamı: Basın, yayın, haberleşme ve sinema ve kitap yapıtlarının hükümetçe önceden denetlenmesi veya kısıtlanması işi' şeklindedir. Sanata karşı baskı uygulamasının ve toplumsal sanat düşüncesinin ilk düşünürü olan Platon; sansürü sanat yapıtlarını seçme, kontrol etme, düzenleme ve gerekli gördüğü hallerde dışlama için kullanmıştır ve bu dönemde sanat toplumu eğitmek amacı güden bir araç olarak kullanılmıştır.

Sansür, daha geniş bir tanımla her hükümetin kendi döneminde kendine yapılan muhalefeti engellemek adına veya kendi ideolojisine uygun olmayan sesi bastırmaya çalışması sonucu sanatsal ifade özgürlüğünün engellenmesi ve bu bağlamda sanat eserlerinin tahrip olmasıdır.

DÜNYA TARİHİNDE SANSÜR UYGULAMALARI

İnsanların, kişisel hak ve özgürlüklerinin bilincine vardığı; düşünce ve basın özgürlüğünün yaygın kabul gördüğü çağdaş toplumlarda sansür bir baskı aracı olarak nitelendirilmekte ve giderek uygulama alanı daralmaktadır. İlk toplumlarda

M.Ö 213'te Eski Çin'de, Çin Seddi'ni yaptıran imparator Shi Huang Di bilimsel olanların dışında kalan bütün kitapların yakılmasını emretti.

Hıristiyanlık 'ta uzun yıllar boyunca Katolik Kilisesi'nin Yasak Kitaplar Listesi okunacak kitapları sınırladı.

Genellikle devletin egemen din ve ahlakın korunması adına uygulanan sansür, matbaanın bulunuşu ve kitap basımının artması ile kurumsallaşmıştır.

Amerikan kolonilerinde sansür oldukça katı bir biçimde uygulanırdı. Ama 17. ve 18. Yüzyıllarda sansüre karşı başlatılan çalışmalar, sansürün kapsamını, basın ve konuşma özgürlüklerini güvence altına alacak bir biçimde daraltan bir yol izledi.

Osmanlı'da sansür alanında ilk resmi uygulama 1874'te çıkarılan Matbuat Nizamnamesi (Basın Tüzüğü) ile başlamıştır. Bu tüzükle gazete ve dergi çıkarmak izne bağlandı ve hükümete gerekli gördüğü durumlarda yayın organlarını kapatma yetkisi verildi.

2. Abdülhamit yönetimi sansürün en katı biçimde uygulandığı dönem oldu. 1881 yılında kurulan Encümeni Teftiş ve Muayene'ye gazete, dergi ve kitapları yayımlanmadan önce denetleme yetkisi verildi. Bu dönemde basılan her şey siyasal düzene uygunluk açısından denetlendi. Dolayısıyla bu dönemde de hükümetin ideolojisine ters gelen pek çok kitap, gazete ve dergi sansür mağduru edildi. Bunların yanında sanatsal yönden zaten geri kalmış Osmanlı Devleti'nde bu dönemde de sanat ilerleyeceği yerde geriledi.

MAĞDURİYET BAKIMINDAN SANSÜR

İfade özgürlüğü hakkı, birçok sözleşme ile koruma altına alınmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), Evrensel Haklar Bildirgesi (EİHB), Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi(Ame. İHS) ve Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi (MSHS) bu sözleşmelere örnek teşkil eder.

Sayılan sözleşmeler ile birlikte; 1982 Anayasası'nın 27. Maddesinde de konu edilen 'bilim ve sanat hürriyeti' hakkının öznesi maddenin birinci fıkrasında herkes olarak kabul edilmiştir.

MADDE 27.- Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

Dolayısıyla sanatsal ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasından ötürü toplumun her kesimi bir şekilde mağdur edilmiştir. Toplumun her kesimini mağdur edebilecek tehlike de olan 'sansür' için daha sıkı koruma yolları olmalı. Ancak 'sanatsal ifade özgürlüğü' AİHS'de dahi bir kanun hükmü ile değil mahkeme içtihatları ile korunmaktadır.

Sanat her şeyden önce gerçeğe bir tepkidir. İnsan ruhunun dış dünyaya, gerçekliğe karşı ortaya koyduğu bir tepki. Bu tepkiyi ortaya koyanda ancak sanatçıdır. Bunu sağlayabilmek adına sanatçıların sanatsal ifade özgürlüğü korunmalı. Sanatçılar dış dünyadan, yaşadıkları yerin siyasi ve kültürel yapısından tamamen sıyrılamazlar ancak toplumun herhangi bir amacına hizmet etmesi veya toplumu eğitmek amacıyla sanatın ortaya konması sanatçıdan beklenemez.

Yayma faaliyeti de sanatsal ifade özgürlüğünün hakkının bir parçasıdır ve bu amaçla çalışanlarda bu kapsamda koruma görmektedir. Yapımcılar, yayıncılar, editörler ve çevirmenler örnek olarak verilebilir. Zira bu kişilerin haklarının korunması sanatçıların hakları ile bağlantılıdır.

Diğer ilgililer, ifade özgürlüğü hakkının korunmasının diğer yüzünde yer alan kişiler, yani ifadenin yöneldiği kişiler olarak gösterilebilir. Bu hakkın korunması ilgililer bakımından sanat eserine ulaşma hakkı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla ilgililer sansür kararına karşı bilgi alma ve ifade özgürlüğü hakkını ileri sürerek yargı yoluna başvurabileceklerdir.

Sanatsal ifade özgürlüğü hakkı diğer bir yandan da sanat eserini korumaktadır. Zira estetik değer alanı içerisinde yer alan sanat korunmazsa; uygulanacak sansür ile zevk vermekten ziyade devletin yeni nefeslerini yetiştirmek için kullanılan bir araç haline gelecektir. Ahlaka hizmet etmek için uğraşan sanat, sanat olmaktan çıkar içtenliğini yitirir.

Yasaların uygulayıcısı olarak hakimlerin sanata, sanatçıya ve sanatı koruyan yasalara bakışının sansür davalarında asıl belirleyici olduğundan; yasa uygulayıcılarının bu yasaları içselleştirmesi gerekiyor.

TÜRKİYE'DE SANSÜR UYGULAMALARI

Sanat, estetik değer alanı içerisinde yer alan; insanı ve ona ait her şeyi tanımayı kolaylaştıran, olanla olması gereken arasında ki ilişkiyi gösteren en etkili alan olarak tanımlanır. Her ülke de olduğu gibi Türkiye'de de sansür her dönem problemleri bir alan olmuştur. Müstehcenlik, dine yönelik eleştiri ve ayrılıkçı ifade kullanımı gibi çeşitli kılıflar uydurularak pek çok alanda sansür uygulamaları yapılmıştır ve yapılmaya devam edilmektedir.

Sanat, Platonda ki gibi toplumu eğitmek amacı güden bir telkin aracı olmamalıdır. Hangi konuyu işlerse işlesin sanatçının asıl amacı güzeli ve bununla ilgili fikirleri tanıtmaktır. Son yıllar da Türkiye'de sansür uygulamalarından sinemanın, tiyatrunun, sosyal medyanın yanı sıra en büyük zararı kitapların gördüğünü düşünüyorum bu nedenle bildirim kitapların ve yayıncıların mahkum edildiği kararları örnekleyerek devam edeceğim.

Korku Tapınağı - Gazeteci- yazar Celal BAŞLANGIÇ'ın İletişim Yayınlarından çıkan 'Korku Tapınağı' kitabı için İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesi toplama kararı aldı. Daha sonra da Sultan Ahmet 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde TCK' nın 159/1 maddesi gereğince dava açıldı. BAŞLANGIÇ kitabında Güneydoğu'da ki çeşitli insan hakları ihlallerini ele almıştı. Dava beraat ile sonuçlandı.

Elma – Yazar Enis BATUR ile Sel yayıncılık sahibi İrfan SANCI Elma adlı kitabın kapağı ve ilk sayfalarında yer alan fotoğraflar müstehcen olduğu gerekçesiyle İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Sanık avukatları kitabın kapağı ve 87. Sayfasında yer alan resmin Paris'te ki Orsay Müzesi katalogunun 27. Sayfasında yer aldığını belirterek bunu gösteren belgeyi mahkemeye sundular. Dava beraat ile sonuçlandı. Kitap hakkında alınan toplama kararı da kaldırıldı.

Baba ve Piç – Yazar Elif ŞAFAK Baba ve Piç adlı romanında basın yolu ile Türklüğü aşağıladığı gerekçesi ile Beyoğlu ikinci Asliye ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Beraat kararı veren mahkeme gerekçeli kararında kitapta düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında beyanlara rastlanmış olup düşünceyi ve ifade özgürlüğü cezalandırmak veya cezalandırmaya çalışmak hukuki sorunlar doğurabilir. Sanık Elif ŞAFAK yazdığı romanda kahraman karakterler yaratıp bu kahramanları konuşurmuştur roman kahramanının suç işlemesinden bahsedilemez eser bütün olarak incelendiğinde kurgu roman kahramanları tez ve antitez olarak çeşitli görüşler ileri sürmüşlerdir. Sanık tarafından bu görüşlerin sentezi yapılmamıştır denildi.

Şeker portakalı -Kısa süre önce İstanbul Bahçelievler'deki Behiye Doktor Nevhiz Işıl İlköğretim Okulu'nda görev yapan 7. sınıf Türkçe öğretmenine MEB'in ilköğretim okullarında okutulacak 100 Temel Eseri arasında gösterdiği Şeker Portakalı'nı okuttuğu için soruşturma açılmıştı.

Öğretmen hakkında henüz tamamlanmayan soruşturmanın açılmasına neden olan olayda, velilerden biri kitabın Türk örf ve ananelerine aykırı müstehcen içeriğe sahip olduğunu, içinde birçok argo sözcük ve küfür içerdiğini belirterek öğretmen hakkında soruşturma açılmasını istemişti.

Eğitim Sen, İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'nün İstanbul'daki okullara gönderdiği bir yazıda daha önce arasında Vasconcelos'un Şeker Portakalı kitabının da aralarında bulunduğu önerilen kitaplar listesinin değiştirilerek Şeker Portakalı'nın çıkarıldığını belirtti.

TÜRKİYE'DE UYGULANAN SANSÜRLERİN AİHS KAPSAMI VE AİHM KARARLARI İŞİĞİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

AİHM kararlarında gazetecilere, yazarlara, yayıncılara verilen hürriyeti bağlayıcı cezalar her zaman mahkum olmuştur. AİHM'in eski hakimi Rıza TÜRKMEN 2011 yılında yaptığı bir açıklamasında şunları söylüyor: ' Basın özgürlüğü AİHM için kutsal inek gibidir. Her şeye dokunun, buna dokunmayın. Din özgürlüğü ile ilgili sınırlamayı dahi basın özgürlüğüne göre daha kolay kabul ediyor. Basın özgürlüğüne yönelik sınırlamayı ancak kişilik haklarına sövülmesi, dava sonucunu etkileyecek yayın yapılması ve terörün açıkça teşvik edilmesi hallerinde kabul ediyor.'

Türkiye basın ve ifade özgürlüğü ile ilgili başvurularda şampiyon. AİHM'de en fazla ifade özgürlüğü ihlalden mahkum olan ülke Türkiye. 175 dava mahkum olmuş bugüne kadar. Hemen arkamızdan gelen Avusturya'nın 32, Fransa'nın 16 mahkumiyeti var.

Müstehcenlik,

Akdaş/Türkiye – Müstehcenlik tartışması bağlamında mahkemenin sanatsal ifade özgürlüğüne ilişkin Türkiye ile ilgili yakın tarihli bir kararıdır. Başvurucu Hades Yayıncılığın sahibi Rahmi Akdaş'tır. 1999 yılının Haziran ayında Fransız yazar Guillaume Apollinaire'nin Onbir Bin Kırbaç başlığı ile Türkçeye çevrilen 'Les Onze Mille Verges' adlı erotik içerikli kitabını yayınlamıştır. Kitapta ayrıca 1907 yılına ilk yapılan Fransızca baskısında da yer alan bir resim sanatçısının resimlerine ve bir edebiyat eleştirmeninin sonsözüne yer verilmiştir. Ardından kitabın bazı bölümlerinin ve resimlerin 'cinsel arzuları tahrik ve istismar edici olduğu gerekçesi ile savcılık tarafından soruşturma başlatılmıştır. Yargılama sonucu başvuru hakkında para cezasına ve kitapların toplatılmasına karar verilmiştir. İç hukukta ki yargılama sonunda başvuru ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasıyla AİHM'e başvurmuştur.

AİHM 16 Şubat 2010 tarihinde açıkladığı kararında 'ahlaki değerlerin korunmasına bir şey demiyoruz. Ancak Avrupa Konseyine üye devletlerin kendilerine özgü tarihi, dinsel ve kültürel değerlerinin bulunması, Avrupa edebi mirasının bir parçası olan eserin Türkçe çevirisinin kamuoyuna ulaşmasını yasaklayacak bir düzeye ulaşamaz.' İfadesine yer verdi. Türkiye'den yargıç Işıl Karakaş'ın yer aldığı heyet Türkiye'yi AİHS' nin ifade

özgürlüğü hakkını savunan 10. Maddesini ihlal ettiğine oy birliği ile hükmederken Akdaş bir tazminat tutarı talep etmediği için tazminat ödenmesine gerek görmedi.

Genç Bir Don Juan'ın Maceraları – Guillaume Apollinaire'nin kitabı için yayıncı İrfan Sancı ve çevirmen İsmail Yerguz hakkında Türk Ceza Kanunu'nun müstehcenlikle ilgili 226/2 maddesi gereğince dava açıldı. Savcılık dava açmak için, Başbakanlık Küçükleri Koruma Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'ndan bilirkişi raporu aldı. Yetişkinler için hazırlanan ve piyasaya sürülen kitapların 'çocuk' kurullarına gönderilmesinde ki ısrarı anlamak mümkün değil, zira bu koşulda televizyonlar, medya araçları ve binlerce kitap hakkında binlerce rapor hazırlanabilir.

Kitabın ayrı sayfalarından bazen bir cümle bazen birkaç paragraf olarak 'işte bu yazılanlardan dolayı müstehcendir' sonucuna ulaşmak bir edebiyat metni için çok büyük bir haksızlıktır.

Türkiye, Apollinaire'nin bir başka kitabını da yasakladığı için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde mahkum oldu. Bu yazarın kitapları dünya kültür mirasının bir parçasıdır, dolayısıyla mahkum edilemez.

Ayrıca TCK da yer alan müstehcenlikle ilgili 226. Maddenin yedinci fıkrası şöyledir ki: Bu madde hükümleri, bilimsel eserlerle; üçüncü fıkra hariç olmak ve çocuklara ulaşması engellenmek koşuluyla, sanatsal ve edebi değeri olan eserler hakkında uygulanmaz.

Ayrılkçı İfade,

Alınak/Türkiye, Başvurucu 'Şiro'nun Ateşi' adlı bir roman yazmıştır ve romanın içeriği Şırnak'ın bir köyünde geçen gerçek olaylara dayanmaktadır. Kitabın yayınlanmasından bir süre sonra kitabın içeriğinin vatandaşlar arasında etnik ve bölgesel ayrımlar yaptığı ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği iddiasıyla savcı kitabın toplatılmasını istemiştir. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yapılan yargılama sonucunda, kitabın güvenlik güçleri mensuplarının mide bulandırıcı eylemlerde bulunduğunu iddia ettiğini belirterek, sanatsal ifadenin ifade özgürlüğü kapsamında olmasına rağmen bu özgürlüğün mutlak olmadığına ve bu ifadelerin bir kitap aracılığıyla dağıtılmasının sanatsal ifade sayılmayacağına, sonuç olarak kitabın toplatılmasına karar verilmiştir.

AİHM'nin değerlendirmesinde, ilk bakışta bazı paragrafların okuyucuları nefrete, isyana ve şiddet kullanımına teşvik ettiğinin düşünülebileceğini; ancak başvurusunun kullandığı aracın, örneğin kitle iletişim araçlarına kıyasla halkın daha dar bir kesimine hitap eden bir roman olduğunun dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir. Mahkeme, ayrıca sanatsal ifadenin sözleşme kapsamında koruma gördüğünü hatırlatarak, kitabın gerçek olaylara dayandığı iddia edilse de kurgulanmış bir roman olduğunun göz önüne alınması gerektiğini belirtmektedir. Sonuç olarak, Mahkeme bazı paragrafların şiddet içerdiğini kabul etmiş fakat bunların sanatsal doğaları gereği üzüntünün bir ifadesi olarak değerlendirmiştir. Romanın da sınırlı bir kesime hitap ettiğine değinerek Sözleşmenin 10. Maddesinin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Benzer şekilde başka bir karar da **Arslan/Türkiye**, başvuru 'Yas Tutan Tarih, 33 Kurşun' adlı kitabında geçen bazı ifadelerden dolayı Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. Maddesini ihlal ettiği gerekçesi ile cezalandırılmıştır. AİHM eserin tarihi olayları edebi bir üslupla anlatıldığı belirtilmektedir. Mahkeme, eserin bazı bölümlerinde düşmanca bir dil kullanıldığını tespit etmekle birlikte bunun halkı şiddete teşvik edici nitelikte olmadığına ve Sözleşme'nin 10. Maddesini ihlal edildiğine karar vermiştir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. Maddesinde her ne kadar açıkça sanatsal ifade özgürlüğü ele alınmamışsa da, Mahkemenin içtihatlarından sanatsal ifade özgürlüğüne ayrı önem verildiği görülmektedir. Kararlarının büyük kısmında belirtildiği üzere, ifade özgürlüğü hakkı sadece zararsız ifadeleri değil, aynı zamanda devlete ya da halkın bir kısmına kırıncı gelen, onları rahatsız eden ifadeleri de içerdiğini belirtmektedir. Mutlak bir hak olmamakla birlikte sanatsal ifade özgürlüğü hakkı mahkeme tarafından geniş yorumlanmaktadır.

Zira bu hakkın öznesi herkes olarak belirtilmekte ve bu hakkı dar yorumlamak ile herkesin mağdur edileceği bilinmektedir.

SONUÇ

AİHM önüne genellikle 'müstehcenlik' ve 'ayrılıkçı ifade' gerekçesi sansürlenmiş sanat eserleri gelmektedir. Mahkemenin müstehcenlik konusunda değişmeyen içtihadı, orta bir Avrupa ahlakından söz edilemeyeceği ve ulusal otoritelerin takdir yetkisine öncelik vermek gerektiği yönündedir. Ayrıca mahkeme sanatsal ifadenin hitap edebileceği çoğunluğa göre de sanatsal ifadenin biçimini değerlendirmektedir. Örneğin; Alınak/Türkiye kararında ki gerekçesinde söz konusu romanın halkın belli bir kısmına hitap ettiğine değinerek kitabın toplatılmasını, sanatsal ifade özgürlüğünün engellenmesi nedeni ile Türkiye'yi mahkum etmiştir.

Hak ve özgürlükler, özgür bireylerin, edebiyatçıların, sanatçıların, düşünürlerin fikirlerini, eserlerini hiçbir baskı, yasak ve tabunun olmadığı ortamlarda ortaya koyduğu zaman gelişir. Yine çağdaş, sorgulayıcı, yaratıcı bireylerden oluşan toplumlar edebi metin ve sanata eserlerini okuyarak, görerek oluşur.

Türk İstatistik Kurumu'nun (TUIK) Türk insanının kitap okuma alışkanlığı ile yaptığı bir araştırma da içler acısı bir kitap okuma oranı ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin dünya da kitap okuma alışkanlığında 86. Olduğu ve Türk insanının günde sadece 1 dakikasını kitap okumaya ayırdığı belirlenmiştir. Avrupa' da yüzde 21 olan kitap okuma oranının Türkiye'de sadece binde bir olduğu ortaya çıkarılmıştır. Dolayısıyla kitap okuma oranının zaten içler acısı olduğu ülkemiz de, bir de kitapların şu ya da bu nedenle sansürlendiğini gören insanlar çocuklarını kitap okumaya teşvik etmeye korkar oldular. Bıraksalar da herkes istediği kitabı okusa, yayınlasa, önerse keşke. Bakalım o zaman kitaplardan korkmayan toplumda nasıl bir değişim olacak?

Devletler sansür yolu ile koruduklarının; tarih, ahlak, geçmiş, gelenekler, ar ve namus duygusuymuş gibi gösterirler. Güya, halkı şiddete yönlendiriyor diye bazı kitapların dağıtımını engellemek isterler. Ancak tarihte ki büyük savaşların, işkencelerin ve katliamların anlatıldığı veya cinayetlerin kurgulandığı kitaplar yerine; kendi dönem politikasının, askerinin, polisinin mağdur ettiği insanları anlatan kitapları engellemeye çalışması asıl amacın bu olmadığı en büyük göstergesidir.

Sansür ile sanatsal ifade özgürlüğünü engelleyerek değil de toplumun refah düzeyini yükseltmeye çalışarak, kanunlarla, yasalarla, etkili eğitim ile sağlanmalı toplum düzeni.

AIHM'nin içtihatları ile korunan 'Sanatsal İfade Özgürlüğü' hakkı, Türkiye'de özellikle sorunlu olduğu için en azından bir yönetmelik ile özel bir başlık altında korunmalı ki sanat eserleri her dönem politikasına göre şekil değişmesin. Tabi Türkiye Cumhuriyeti hakimlerine de bu kapsam da çok iş düşmektedir. Yargı özgür bir erktir, hiçbir ideolojinin baskısı altında ezilemez.

Sanat var olmak için özgür bir alana gereksinim duymaktadır. Bence sanat bizi gerçek dünyadan az olsa uzaklaştırmak için vardır. Sanatçıların eğitimler gibi kuralları yoktur. Aksine sanat eseri, ayrı bir özgünlük ve alışılmışın dışında ifadeler içerebilir, rahatsız edici olabilir, sorgulatabilir, büyüleyebilir, şaşırtabilir.

Çünkü sanat özgür ruhların ürünüdür.

Bir buğday tanesini üç gelecek bekler; bir çuvala konduktan sonra bir hayvana yedirilmek için ahıra boşaltılabilir, ekme yapılmak üzere öğütülebilir veya çoğalmak için toprağa ekilebilir. Ama biz insanız; seçebiliriz, hayatımızı hayvanlara yedireceksek de, başarısızlık ve ümitsizlik taşları arasında öğüteceksek de, düşünerek, sorgulayarak, okuyarak, öğrenerek çalışarak, inanarak kendimiz seçeriz. Hukuk Devleti olmanın gerektirdiği gibi...

KAYNAKÇA

Kitaplar ve Makaleler

- Hürkan, Serhat; Kayış Nuri: Sansürsüz Sansür Tarihi (1795-2011), Ocak 2012
- Doğru, Osman: İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi İctihatları, C. 2, İstanbul, 2004
- Topukçu, Aslı: Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunda Sanatsal İfade Özgürlüğü, 2012
- Gemalmaz, Mehmet Semih: 'Sanatta Yaratıcılık ve Hukuk -1- 'İstanbul Barosu Dergisi', C.61, İstanbul, 1987
- Tanör, Bülent- Yüzbaşıoğlu, Necmi: 1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku, Beta Yayıncılık, 2011

Kararlar

- Akdaş/Türkiye, Başvuru No: 41056/04, 16.02.2010, AİHM Kararı
- Alınak/Türkiye, Başvuru No:40287/98,29.03.2005
- Arslan/Türkiye, Başvuru No: 23462/94,08.07.1999, AİHM Kararı

Elektronik Kaynaklar

- <http://mimesis-dergi.org/2011/06/cagdas-sanatta-sansur/>
- <http://www.turkyaybir.org.tr/haberler/apollinaire-davasinin-durusmasi-yarin/384>
- http://www.anayasa.gov.tr/files/bireysel_basvuru/AIHS_tr.pdf

